

FONEMISCHE ANALYSETEST

GROEP 3

Cor Aarnoutse en Dianne Manders

Afname in de maanden september en oktober

Afname tijd Rijmen: 20 minuten

Beginklanken nazeggen: 25 minuten

VERTROUWELIJK

• Aard van de test

De Fonemische Analysetest groep 3 beoogt twee vaardigheden bij leerlingen van groep 3 te meten. Als eerste de vaardigheid om de laatste twee of drie klanken in woorden te onderscheiden (rijmen).

- Het onderdeel Rijmen bestaat uit 10 items met vier plaatjes per item. Als aanwijzing dat een leerling deze vaardigheid beheerst, geldt dat een leerling uit drie plaatjes die door de leerkracht worden verwoord dat plaatje kiest dat rijmt op een eerder verwoord plaatje. De drie alternatieven zijn zo gekozen dat de leerling nauwkeurig naar de uitgesproken woorden moet luisteren om geen fouten te maken.
- De tweede vaardigheid die de test meet is de vaardigheid om de beginklank (het beginfoneem) in woorden te onderscheiden. Het onderdeel Beginklanken onderscheiden bestaat uit 16 items met vier plaatjes per item. Als aanwijzing dat een leerling deze vaardigheid beheerst, geldt dat een leerling uit drie plaatjes die door de leerkracht worden verwoord dat plaatje kiest dat met dezelfde klank begint als een eerder verwoord plaatje. De drie alternatieven zijn zo gekozen dat de leerling de eerste klank van de uitgesproken woorden nauwkeurig moet beluisteren om geen fouten te maken.

De test doet een beroep op vrij eenvoudige fonologische vaardigheden. De test is niet gebonden aan een bepaalde lees- of taalmethode en leent zich voor individuele en groepsgewijze afname.

• Algemene aanwijzingen

- Het is praktisch de bladen met de plaatjes (items) te bundelen in een boekje.
- Bij de test horen aanwijskaartjes van gekleurd dun karton; formaat 15 bij 13 cm. De leerkracht dient deze kaartjes zelf te maken.
- De items lopen niet op in moeilijkheidsgraad. Er wordt **geen** afbreeknorm gehanteerd.
- Bij het afnemen van de test moet u zich strikt houden aan de aanwijzingen die hierna gegeven worden. Wijkt u daarvan af dan zijn de uitslagen niet meer betrouwbaar.
- Bestudeer de aanwijzingen en het materiaal voor de leerlingen goed. Lees de instructie enkele keren grondig door. Bij de eigenlijke afname volgt u de instructie zo precies mogelijk zonder de tekst te hoeven voorlezen.
- Voor het klaarzetten van de kinderen en de materialen hebt u ongeveer 10 minuten nodig. Daarna begint de instructie. De tijd voor de instructie bedraagt per onderdeel 10 minuten. De eigenlijke afname kost ongeveer 20 minuten. Het is de bedoeling om alle leerlingen zoveel mogelijk tijd te geven om de test af te maken. De test kan ook in een keer worden afgenomen.
- Voordat u met de instructie begint, zorgt u voor de nodig rust en orde in de klas. Voorkom de mogelijkheid van afkijken en laat de tafeltjes eventueel uit elkaar zetten. Als een kind probeert af te kijken reageert u in de trant van: *Je kunt het best zelf, hoor!* Let er bij de instructie op dat alle leerlingen u begrijpen. Help meteen als een leerling iets niet begrijpt.
- Zorg dat de leerlingen een potlood of een balpen hebben (geen gum). Vertel hen vóór de instructie dat ze een boekje en een aanwijskaartje krijgen.
- Schrijf op de eerste bladzijde van elk boekje de naam van de kinderen. Vul later de rest van de gegevens in.

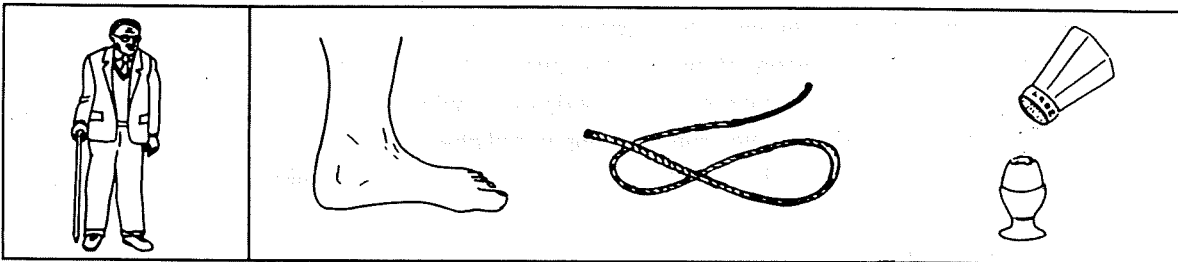
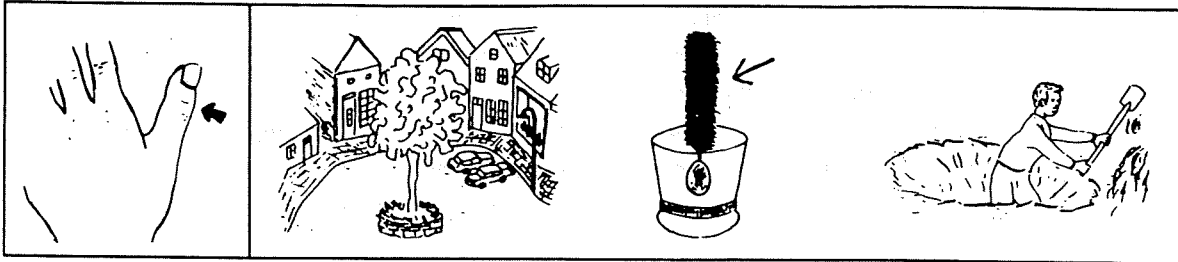
• **Afname Rijmen**

Instructietijd: ongeveer 10 minuten

Afnametijd: ongeveer 10 minuten

Zet de voorbeeldopgaven op het bord voordat de leerlingen in de klas zijn of maak een uitvergroting met behulp van het kopieerapparaat.

De voorbeeldopgaven voor Rijmen zijn:

Deel de boekjes en de aanwijskaartjes uit. Zorg dat iedere leerling zijn eigen boekje krijgt. Zeg tegen de leerlingen dat ze eerst naar het bord moeten kijken.

Kijk eens naar het bord. Voor de streep staat een plaatje van een duim. Zeg dit eens: duim. Luister goed naar het laatste stukje van duim. Wie kan er een woordje noemen dat precies zo klinkt op het eind als duim? Dat rijmt op duim?

Besprek verschillende reacties van de kinderen. Als blijkt dat de kinderen begrijpen wat bedoeld wordt met "een woordje dat rijmt op", zeg dan:

In het grote hok staan plaatjes. Hoeveel?

Juist, drie.

De plaatjes zijn: plein, pluim, kuil.

Spreek de woorden langzaam en duidelijk uit en wijs tegelijkertijd de plaatjes aan.

Kijk nu in je boekje. De eerste rij is hetzelfde als wat op het bord staat. Leg je kaartje zo dat je alleen de eerste rij ziet. Voor de streep staat een plaatje van een duim. Zet hier een rondje omheen. Na de streep staat een plaatje van een plein, pluim en kuil.

Zorg dat de kinderen mee aanwijzen, zodat ze weten welk woord bij welk plaatje hoort.

Een plaatje rijmt op "duim".

Rijmt "duim" op "plein"? Luister goed: duim - plein.

Nee, hè.

Rijmt "duim" op "pluim"? Ja, hè. Zet daar dan een rondje omheen.

Rijmt "duim" op "kuil"? Luister goed: duim - kuil.

Nee, hè. Dus hier geen rondje omheen.

Kijk naar de tweede regel. Wijs mee als ik het plaatje noem:

oud - voet - touw - zout.

Spreek duidelijk en controleer of de kinderen mee aanwijzen.

Zet een rondje om "oud".

In het grote hok staan plaatjes van voet, touw en zout.

Zet een rondje om het plaatje dat rijmt op "oud".

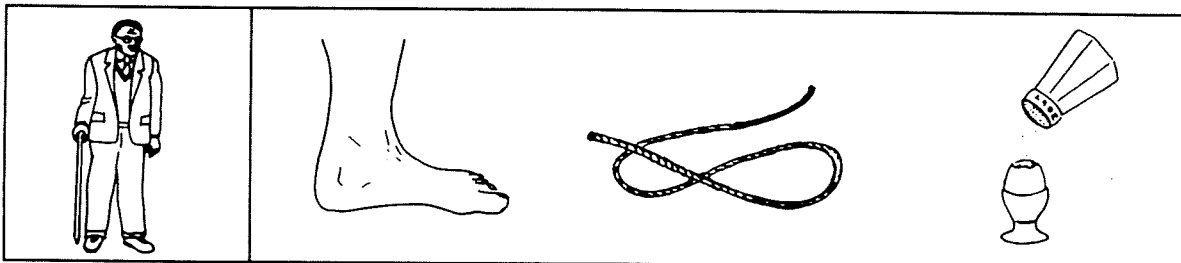
Laat de kinderen eerst zelf het antwoord invullen. Behandel daarna deze voorbeeldopgave klassikaal.

Rijmt "oud" op "voet"? ... Nee, hè.

Rijmt "oud" op "touw"? ... Nee, hè.

Rijmt "oud" op "zout"? ... Ja, hè. Zet dus een rondje om "zout".

Als je merkt dat je een rondje om het verkeerde plaatje hebt gezet, zet je daar een streep door. Kijk zo:

(Doe dit voor op het bord.) Zet daarna een rondje om het goede plaatje.

Zorg dat alle kinderen begrijpen wat ze moeten doen. Oefen zo nodig nog een keer met de voorbeelden.

Zo dit waren de voorbeelden. Die hebben we samen gedaan. Vanaf nu werken jullie alleen verder. Jullie mogen niks meer zeggen alleen maar heel goed luisteren. Let goed op en luister goed.

1 Kijk naar de rij van "stoep".

Zet een rondje om "stoep".

In het grote hok staan stoel - stop - soep.

Zet een rondje om het woord dat rijmt op "stoep".

- 2 *Kijk naar de rij van "flink".
Zet een rondje om "flink".
In het grote hok staan fluit - drink - struik.
Zet een rondje om het woord dat rijmt op "flink".*
- 3 *Kijk naar de rij van "trein".
Zet een rondje om "trein".
In het grote hok staan pruim - zeil - zwijn.
Zet een rondje om het woord dat rijmt op "trein".*
- 4 *Kijk naar de rij van "baard".
Zet een rondje om "baard".
In het grote hok staan draak - taart - krant.
Zet een rondje om het woord dat rijmt op "baard".*
- 5 *Kijk naar de rij van "tand".
Zet een rondje om "tand".
In het grote hok staan mond - tent - mand.
Zet een rondje om het woord dat rijmt op "tand".*
- 6 *Kijk naar de rij van "pink".
Zet een rondje om "pink".
In het grote hok staan ring - bank - vink.
Zet een rondje om het woord dat rijmt op "pink".*
- 7 *Kijk naar de rij van "varken".
Zet een rondje om "varken".
In het grote hok staan bergen - harken - vorken.
Zet een rondje om het woord dat rijmt op "varken".*
- 8 *Kijk naar de rij van "stoel".
Zet een rondje om "stoel".
In het grote hok staan stoep - steel - doel.
Zet een rondje om het woord dat rijmt op "stoel".*
- 9 *Kijk naar de rij van "trein".
Zet een rondje om "trein".
In het grote hok staan tram - wijn - trom.
Zet een rondje om het woord dat rijmt op "trein".*
- 10 *Kijk naar de rij van "struik".
Zet een rondje om "struik".
In het grote hok staan fluit - pruik - pruim.
Zet een rondje om het woord dat rijmt op "struik".*

Scoring Rijmen

De leerling scoort een 1 indien het juiste plaatje omcirkeld is. Bij plaatsing van meerdere cirkels of geen cirkel is de score een nul.

Maak nu een kopie(en) van de test uit de bijlage. Wanneer u klaar bent met afnemen van de test(en), berekent u de definitieve score. Vervolgens kunt u met behulp van onderstaande tabellen het niveau van de leerling(en) bepalen.

Bepaling van het niveau

Tabel 1.1. Normen *Rijmen* volgens de decielschaal (N= 381)

Niveau	Ruwe score	Grootte van de groep
1	0 - 6	10%
2	7	10%
3	8	10%
4	9	10%
5	9	10%
6	10	10%
7	10	10%
8	10	10%
9	10	10%
10	10	10%

Tabel 1.2. Normen *Rijmen* volgens de c-schaal (N= 381)

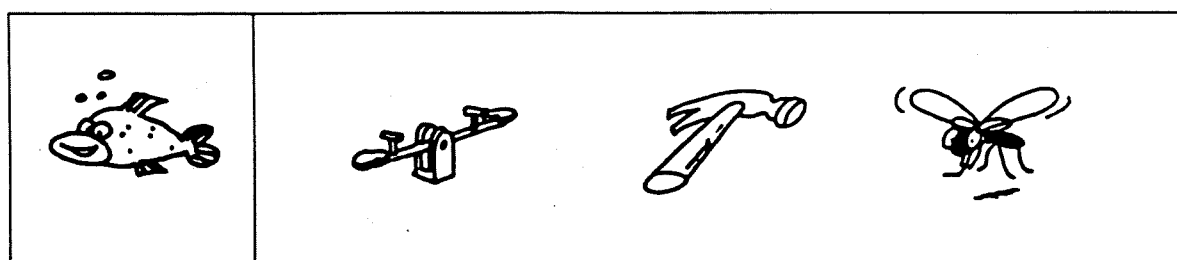
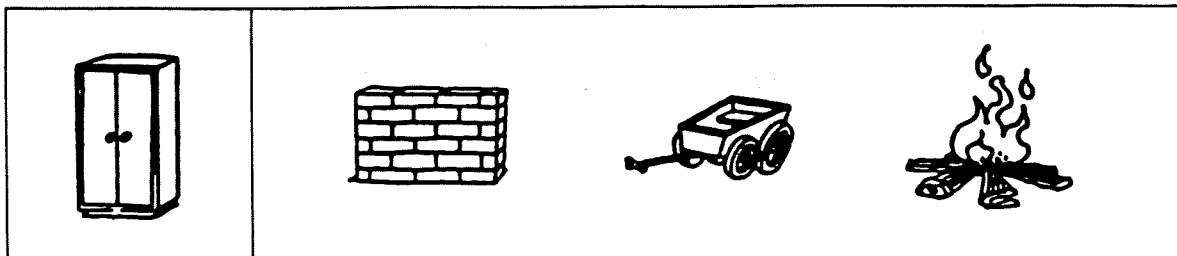
Niveau	Ruwe score	Grootte van de groep
0	0 - 2	1%
1	3 - 4	3%
2	5 - 6	7%
3	7 - 8	12%
4	9	17%
5	10	20%
6	10	17%
7	10	12%
8	10	7%
9	10	3%
10	10	1%

• **Afname Beginklanken onderscheiden**

Instructietijd: ongeveer 10 minuten

Afnametijd: ongeveer 15 minuten

De voorbeeldopgaven voor Beginklanken onderscheiden zijn:

Deel de boekjes en de aanwijskaartjes uit. Zorg dat iedere leerling zijn eigen boekje krijgt. Zeg tegen de leerlingen dat ze eerst naar het bord moeten kijken.

Kijk eens naar het bord. Voor de streep staat een plaatje van een kast. Zeg dit eens: kast. Luister goed naar het eerste stukje van kast. Wie kan er een woordje noemen dat precies zo begint als kast? Dat ook met een "k" begint.

Bespreek verschillende reacties van de kinderen. Leg vooral de nadruk op die woorden, waarvan de tweede klank verschillend is. Dit om te voorkomen dat kinderen de "ka" als eerste klank opvatten. Als blijkt dat de kinderen begrijpen wat bedoeld wordt met "een woordje dat precies zo begint", zeg dan:

In het grote hok staan plaatjes. Hoeveel?

Juist, drie.

De plaatjes zijn: muur, kar, vuur."

Spreek de woorden langzaam en duidelijk uit en wijs tegelijkertijd de plaatjes aan.

Kijk nu in je boekje. De eerste rij is hetzelfde als wat op het bord staat. Leg je kaartje zo dat je alleen de eerste rij ziet. Voor de streep staat een plaatje van een kast. Zet hier een rondje omheen. Na de streep staat een plaatje van een muur, kar en vuur.

Zorg dat de kinderen mee aanwijzen, zodat ze weten welk woord bij welk plaatje hoort.

Een plaatje begint precies hetzelfde als "kast".

Begint "muur" hetzelfde als "kast"? Luister goed: kast - muur.

Nee, hè.

Begint "kar" hetzelfde als "kast"? Ja, hè. Zet daar dan een rondje omheen.

Begint "vuur" hetzelfde als "kast"? Luister goed: kast - vuur.

Nee, hè. Dus hier geen rondje omheen.

Kijk naar de tweede regel. Wijs mee aan als ik het plaatje noem:

vis - wip - hamer - vlieg.

Spreek duidelijk en controleer of de kinderen mee aanwijzen.

Zet een rondje om "vis".

In het grote hok staan plaatjes van een wip, hamer en vlieg.

Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "vis".

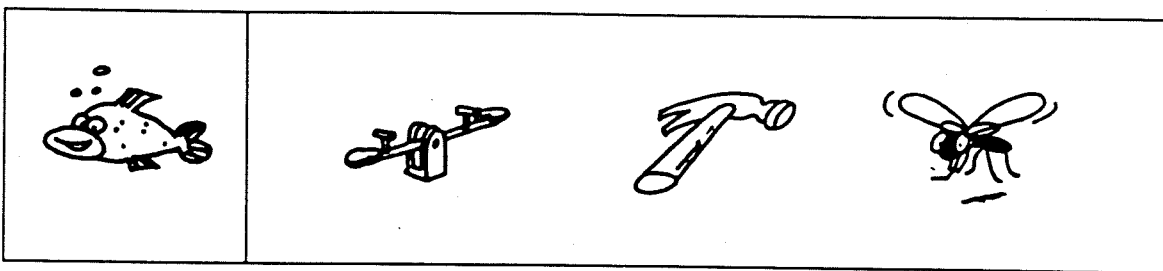
Laat de kinderen eerst zelf het antwoord invullen. Behandel daarna deze voorbeeldopgave klassikaal.

Begint "vis" hetzelfde als "wip"? ... Nee, hè.

Begint "vis" hetzelfde als "hamer"? ... Nee, hè.

Begint "vis" hetzelfde als "vlieg"? ... Ja, hè. Zet dus een rondje om "vlieg".

Als je merkt dat je een rondje om het verkeerde plaatje hebt gezet, zet je daar een streep door. Kijk zo:

(Doe dit voor op het bord.) Zet daarna een rondje om het goede plaatje.

Zorg dat alle kinderen begrijpen wat ze moeten doen. Oefen zo nodig nog een keer met de voorbeelden.

Zo dit waren de voorbeelden. Die hebben we samen gedaan. Vanaf nu werken jullie alleen verder. Jullie mogen niks meer zeggen alleen maar heel goed luisteren. Let goed op en luister goed.

1 Kijk naar de rij van "boom".

Zet een rondje om "boom"

In het grote hok staan: pet - bed - wiel.

Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "boom".

2 Kijk naar de rij van "lucifer".

Zet een rondje om "lucifer".

In het grote hok staan: vlag - lepel - beer.

Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "lucifer".

- 3 *Kijk naar de rij van "trap".
Zet een rondje om "trap".
In het grote hok staan: haas - paard - teen.
Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "trap".*
- 4 *Kijk naar de rij van "hek".
Zet een rondje om "hek".
In het grote hok staan: huis - schil - kan.
Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "hek".*
- 5 *Kijk naar de rij van "molen".
Zet een rondje om "molen".
In het grote hok staan: mes - boom - doos.
Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "molen".*
- 6 *Kijk naar de rij van "as".
Zet een rondje om "as".
In het grote hok staan: appel - vuur - muur.
Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "as".*
- 7 *Kijk naar de rij van "huis".
Zet een rondje om "huis".
In het grote hok staan: boot - kaas - haas.
Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "huis".*
- 8 *Kijk naar de rij van "trom".
Zet een rondje om "trom".
In het grote hok staan: raam - taart - paard.
Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "trom".*
- 9 *Kijk naar de rij van "kip".
Zet een rondje om "kip".
In het grote hok staan: kast - trom - boog.
Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "kip".*
- 10 *Kijk naar de rij van "pet".
Zet een rondje om "pet".
In het grote hok staan: aap - kip - peer.
Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "pet".*
- 11 *Kijk naar de rij van "raam".
Zet een rondje om "raam".
In het grote hok staan: riem - krant - la.
Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "raam".*

12 Kijk naar de rij van "veer".
Zet een rondje om "veer".
In het grote hok staan: stropdas - vlag - jurk.
Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "veer".

13 Kijk naar de rij van "rook".
Zet een rondje om "rook".
In het grote hok staan: riem - brood - bril.
Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "rook".

14 Kijk naar de rij van "muis".
Zet een rondje om "muis".
In het grote hok staan: mes - hek - pet.
Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "muis".

15 Kijk naar de rij van "heks".
Zet een rondje om "heks".
In het grote hok staan: wiel - hond - rook.
Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "heks".

16 Kijk naar de rij van "kwast".
Zet een rondje om "kwast".
In het grote hok staan: hand - krant - fee.
Zet een rondje om het plaatje dat hetzelfde begint als "kwast".

Doe de boekjes maar dicht. We zijn klaar.

Scoring Beginklanken onderscheiden

De leerling scoort een 1 indien het juiste plaatje omcirkeld is. Bij plaatsing van meerdere cirkels of geen cirkel is de score een nul.

Maak nu een kopie(en) van de test uit de bijlage. Wanneer u klaar bent met afnemen van de test(en) berekent u de definitieve score. Vervolgens kunt u met behulp van onderstaande tabellen het niveau van de leerling(en) bepalen.

Bepaling van het niveau

Tabel 1.1. Normen *Beginklanken onderscheiden* volgens de decielschaal (N= 381)

Niveau	Ruwe score	Grootte van de groep
1	0 - 9	10%
2	10 - 11	10%
3	12 - 13	10%
4	14	10%
5	15	10%
6	15	10%
7	16	10%
8	16	10%
9	16	10%
10	16	10%

Tabel 1.2. Normen *Beginklanken onderscheiden* volgens de c-schaal (N=381)

Niveau	Ruwe score	Grootte van de groep
0	0 - 4	1%
1	5 - 6	3%
2	7 - 9	7%
3	10 - 12	12%
4	13 - 14	17%
5	15	20%
6	16	17%
7	16	12%
8	16	7%
9	16	3%
10	16	1%